

Bogumiła Konieczny-Rozenfeld
Biblioteka Główna
Wojskowa Akademia Techniczna im. J. Dąbrowskiego
bogumila.konieczny-rozenfeld@wat.edu.pl

Przestrzeń nauki i kultury – nowatorskie rozwiązania w Bibliotece Głównej Wojskowej Akademii Technicznej w Warszawie

Streszczenie: Artykuł wpisuje się w tematykę numeru biuletynu, dotyczącego bibliotek specjalistycznych. Przedstawiono w nim wszystkie implementacje i nowatorskie rozwiązania wprowadzone w Bibliotece Głównej Wojskowej Akademii Technicznej w Warszawie w ostatnich trzech latach działalności tej placówki.

Słowa kluczowe: biblioteki szkół wyższych, systemy informatyczne, Aleph Primo, HAN, Libsmart, RFID, repozytoria, Wojskowa Akademia Techniczna w Warszawie

Biblioteka Główna Wojskowej Akademii Technicznej im. Jarosława Dąbrowskiego w Warszawie (WAT) odnotowuje w ostatnich trzech latach bardzo istotne i nowatorskie zmiany na każdym polu bibliotecznej działalności. Przeobrażeniom podlega sfera usług informatycznych, a biblioteka zmierza w stronę organizacji uczącej i uczącej się, nadającej globalny charakter bibliotecznym zasobom i usługom, dostosowującej się do potrzeb użytkowników przede wszystkim pod wpływem obserwacji ich potrzeb¹. Celem niniejszego artykułu jest ukazanie rozwiązań w pracy Biblioteki Głównej WAT na wielu polach funkcjonowania, z zaznaczeniem sposobu kształtowania trwałego i zrównoważonego jakościowego rozwoju biblioteki jako organizacji, w której najważniejszy jest człowiek.

Biblioteka Wojskowej Akademii Technicznej jest organizacyjnie związana ze strukturą jednostki macierzystej i wypełnia statutowe cele uczelni. Początkowo mury Akademii opuszczali doskonale wykształceni inżynierowie wypromowani na pierwszy stopień oficerski Wojska Polskiego. Na przełomie tysiąclecia Akademia została przekształcona w uczelnię wojskowo-cywilną, co zapoczątkowało falę zmian. Po upływie połowy wieku działalności Akademii pojawiły się tu także kobiety w mundurach. W 1999 r. 60 kandydatek ubiegało się o miejsce na uczelni. Wówczas po raz pierwszy w historii Akademii przyjęto 14 dziewcząt na pierwszy rok. Wraz z rozwojem wydziałów wojskowo-cywilnych pojawiało się w uczelni coraz więcej kobiet, nie tylko w mundurach. Tendencję tę wzmocniło również promowane hasło „dziewczyny na politechniki”. Obecnie studenci wojskowi i cywilni studiują na ośmiu wydziałach. O miejscu Wojskowej Akademii Technicznej na polu edukacji akademickiej świadczy fakt płynnej rekrutacji na wszystkie kierunki.

Biblioteka spełnia zadania usługowe, świadczy określone w statucie i regulaminie biblioteki usługi biblioteczno-informacyjne. Jest jednostką organizacyjną o charakterze ogólnouczelnianym, swoje usługi kieruje do wszystkich pracowników działalności podstawowej i wszystkich użytkowników uczelni. Istnieje od roku 1951 – powołana do życia została wraz z powstaniem WAT.

¹ SENGE, P.M. *Piąta dyscyplina. Teoria i praktyka organizacji uczących się*. Kraków: Oficyna Ekonomiczna, 2003, s. 26-30. ISBN 83-88597-85-X.

W pierwszych latach istnienia biblioteka nie miała jednego lokum, księgozbiór był magazynowany w niewielkich pomieszczeniach, stopniowo zwiększając swój zasób. W budynku przy ul. gen. Kaliskiego 19 księżnica znalazła swoją siedzibę w roku 1957. Jesteśmy zatem w przededniu święta 60-lecia biblioteki w tym miejscu. Przez sześć dekad biblioteka przechodziła różne koleje, lecz zawsze ambicją zespołu bibliotekarzy było stworzenie placówki naukowej wspierającej badania naukowe, wynalazczość w zakresie techniki nie tylko wojskowej i proces dydaktyczny.

Biblioteka Główna WAT przez kolejne lata swojej działalności czynnie uczestniczyła w rozwoju naukowym swoich użytkowników, poprzez gromadzenie wyselekcjonowanego zasobu książek, skryptów i czasopism drukowanych, a z czasem tworzenie dostępu do źródeł elektronicznych. Systematycznie zwiększał się potencjał wsparcia naukowego, jednak budynki biblioteki, położony wśród zieleni, w bliskiej otulinie Puszczy Kampinoskiej, ze względu na brak finansów na kompleksowy remont, stopniowo ulegał zniszczeniu. W końcu, po ponad półwiecznym użytkowaniu, w roku 2010 biblioteka doczekała się całościowego remontu. Dzięki staraniom władz Akademii i wsparciu funduszy unijnych Urzędu Marszałkowskiego budynek poddany został całościowej renowacji. Dla czytelników i bibliotekarzy był to czas ogromnej próby i trudnień. Agendy biblioteczne rozlokowano w różnych miejscach kampusu akademickiego, a część zbiorów wyłączono z użytkowania. Remont i modernizacja trwały całe trzy lata. Budynek z zachowaną piękną socrealistyczną monumentalną strukturą oddano na powrót we władanie bibliotekarzom jesienią 2013 r. Miejsce to wzbudza autentyczny zachwyt osób odwiedzających. O urodzie i wyjątkowości tego miejsca może świadczyć fakt, że budynek biblioteki i jej otoczenie stały się scenerią dla kilku polskich filmów.

Modernizacja umożliwiła dostosowanie budynku do potrzeb Biblioteki Głównej, dając sposobność na wdrożenie nowoczesnych rozwiązań, zwiększenie funkcjonalności i otwarcie się na potrzeby współczesnego czytelnika. Biblioteka zlokalizowana jest w kampusie Akademii, w strefie, w której nie wymaga się od użytkowników posiadania przepustki uprawniającej do poruszania się po terenie uczelni. Należy zwrócić uwagę, że uczelnia ma charakter wojskowy i nie każda strefa kampusu jest dostępna dla wszystkich zainteresowanych. Dostępność biblioteki to nie tylko dogodna lokalizacja biblioteki, lecz także długie godziny otwarcia oraz usługi wirtualne. Czytelnicy obsługiwani są w trzech wypożyczalniach i w trzech czytelniach przez sześć dni w tygodniu w godz. 8⁰⁰–19⁰⁰, a w sobotę w godz. 9⁰⁰–16⁰⁰. Mają możliwość zwrotu materiałów bibliotecznych poprzez wrzutnię/trezor usytuowany w hallu głównym, bez konieczności wchodzenia do wypożyczalni. W całym budynku biblioteki funkcjonuje system Wi-Fi. Dla wygody czytelników, szczególnie studentów nowo wstępujących do Akademii, w hallu głównym uruchomiono cieszący się ogromnym zainteresowaniem punkt informacji bibliotecznej. Od trzech lat aktywnie uczestniczymy w dniach otwartych w Akademii, przedstawiając nasze usługi i zasoby². Oferta biblioteczna prezentowana jest systematycznie w miesięczniku „Głos Akademicki”, w stałej rubryce.

Księgozbiór biblioteczny liczy obecnie ok. 400 tys. woluminów, ponad 23 tys. woluminów czasopism drukowanych, z czego większość jest skatalogowana komputerowo. Polityka gromadzenia prowadzona jest zgodnie z potrzebami Akademii, ze szczególnym uwzględ-

² KLONOWSKI, J. Doskonalenie umiejętności interpersonalnych bibliotekarzy z klientem. *Bibliotekarz* 2004, nr 1, s. 11.

nieniem kwerend z wydziałów WAT, listy lektur z sylabusów oraz indywidualnych potrzeb użytkowników przekazywanych poprzez zakładkę na stronie WWW „Poleć książkę do zakupu”. Zbiory elektroniczne Biblioteki Głównej WAT liczą ponad 60 tys. licencjonowanych dokumentów, do których biblioteka opłaciła zdalny dostęp. W tym zasobie jest 35 elektronicznych baz danych, 7200 czasopism elektronicznych, ok. 54 tys. książek elektronicznych. Użytkownikom posiadającym aktywne konto biblioteczne oferujemy w trybie 24/7: specjalistyczne, pełnotekstowe e-książki, serwisy pełnotekstowe w zakresie nauk technicznych, matematyczno-fizycznych, wielod dziedzinowe serwisy pełnotekstowe, specjalistyczne, abstraktowe bazy danych oraz ogólnodostępne abstraktowe bazy danych.

Biblioteka Główna WAT oferuje następujące usługi zdalne: katalog on-line, składanie zamówień na materiały biblieczne, rezerwację materiałów do wypożyczenia, przedłużanie terminów zwrotów, dostęp do licencjonowanych zasobów elektronicznych spoza sieci WAT oraz kanał RSS. Prowadzi także obsługę informacyjną studentów wszystkich wydziałów i kierunków studiów, organizuje szkolenia użytkowników z zakresu efektywnego korzystania z elektronicznych baz danych i usług biblieczno-informacyjnych, w tym szkolenie biblieczne dla studentów. W czytelniach: Technicznej, Społeczno-Ekonomicznej oraz Czasopism i Zbiorów Elektronicznych, liczących blisko 10 tys. pozycji, zgromadzono literaturę fachową z zakresu nauk ścisłych, wojskowości, społeczno-ekonomicznych, normy, czasopisma fachowe oraz bibliografie ogólne i specjalistyczne. Czytelnie prowadzą dla studentów i pracowników wypożyczenia krótkoterminowe (do 5 dni) większości zgromadzonych książek.

W Czytelni Technicznej zainstalowano dwie kabiny pracy indywidualnej, wyposażone w komputer z dostępem do sieci internetowej. Miejsce pracy w kabinie można zamówić nawet na 10 dni, z możliwością pozostawienia na czas korzystania z kabiny własnych materiałów potrzebnych do pracy. Dla studentów dostępne są także dwie monitorowane sale nauki indywidualnej. Sale wyposażone są w kolorowe sofy, fotele i pufy. Zależało nam na ograniczeniu formalnego wyglądu pomieszczeń do nauki, spotkań i wspólnych dyskusji. W salach zamontowaliśmy tablice ogłoszeń zarówno bibliecznych, jak i prywatnych oraz tablice szkolne, które także można wykorzystywać do obliczeń, rysowania projektów itp. prac. Sala katalogowa służy użytkownikom do przeglądania katalogu biblioteki, źródeł elektronicznych, a także do indywidualnych potrzeb użytkowników. Komputery w sali katalogowej wykorzystywane są do prac projektowych studentów. Biblioteka Główna dysponuje również dwiema profesjonalnymi salami konferencyjnymi oraz salą szkoleniowo-komputerową, wyposażoną w laptopy dla każdego uczestnika szkolenia. Sale udostępniane są nieodpłatnie na potrzeby szkoleniowe WAT oraz wykorzystywane na szkolenia biblieczne.

Wraz z rozpoczęciem pracy w odnowionym budynku biblioteki opracowano i zatwierdzono przez Radę Biblioteczną i Senat nowe regulaminy Biblioteki Głównej, dostosowując je do nowych możliwości BGL i potrzeb użytkowników.

Księgozbiór w czytelniach i aktualne nabytki wprowadzono do systemu RFID. Uzupełnia się także retrospektywnie zbiór drukowanych dokumentów bibliecznych. Dzięki urządzeniu zwanym „elektronicznym asystentem bibliotecznym”, współpracującym z systemem RFID, zdecydowanie skraca się czas porządkowania zbiorów, przygotowywania dokumen-

tów dla *scontrum*. Należy w tym miejscu wspomnieć, że skontra odbywają się właściwie cały czas, płynnie przez cały rok. Nie zamykamy naszych zasobów w celach inwentaryzacyjnych. Biblioteka pracuje także bez przerw wakacyjnych.

Od września 2014 r. zaimplementowany został nowy system biblioteczny Aleph Primo. Na podkreślenie zasługuje nieprawdopodobnie krótki czas implementacji tego systemu. Procedura przetargowa nowego systemu zakończyła się w czerwcu 2014 r., a pod koniec września obsługiwaliśmy czytelników w nowym systemie bibliotecznym. Powodem do bibliotekarskiej dumy w nowej implementacji była multiwyszukiwarka Primo, „jedno okno” wyszukiwawcze, które pozwala szybko dotrzeć do katalogu biblioteki, e-źródła wykupionych przez BG WAT, zasobów w modelu open access. Z poziomu Primo stało się możliwe m.in. zamawianie zbiorów, prolongowanie oraz przeglądanie zamówionych i wypożyczonych książek. Zaimplementowano również system informatyczny HAN (Hidden Automatic Navigator) – system „wszystko w jednym ręku” umożliwiający kompleksowe zarządzanie e-czasopismami i bazami danych oraz różnicujący użytkowników ze względu na zarządzanie licencjami i uprawnieniami, dający dostęp do statystyk użytkowania. HAN umożliwił zalogowanym użytkownikom w systemie Primo zdalny wgląd do wszystkich elektronicznych źródeł dostępnych w bibliotece. Wraz z implementacją systemu informatycznego Aleph Primo wdrożono nową przejrzystą i funkcjonalną stronę domową biblioteki www.bg.wat.edu.pl³.

Wraz z nową stroną WWW użytkownikom Biblioteki Głównej udostępniono również pakiet Libsmart w postaci trzech nowych aplikacji: Ask – Zapytaj Bibliotekarza, Libsmart Copy i Libsmart Payment. Jesteśmy pierwszą biblioteką, która wdrożyła tak bogaty wybór usług systemu Libsmart. Zapytaj Bibliotekarza to nowoczesny serwis do komunikacji z pracownikami Biblioteki Głównej, których misją jest dostarczanie użytkownikom pewnej i kompletnej informacji oraz oczekiwanej pomocy w możliwie najkrótszym czasie. Poprzez serwis Zapytaj Bibliotekarza istnieje możliwość kontaktu z bibliotekarzem dyżurującym, który udzieli informacji osobiście bądź przekieruje sprawę do osób kompetentnych, np. specjalistów w danej dziedzinie.

Libsmart Copy natomiast to aplikacja zautomatyzowanego i zintegrowanego z komputerowym systemem bibliotecznym zdalnego zamawiania kopii z tradycyjnych materiałów bibliotecznych. Z usługi tej mogą skorzystać także użytkownicy nieposiadający aktywnego konta bibliotecznego. Usługa Libsmart Payment umożliwia natomiast regulowanie płatności bibliotecznych poprzez bankowość elektroniczną. Dzięki integracji z komputerowym systemem bibliotecznym po zaksięgowaniu przelewu aplikacja Libsmart Payment dynamicznie, w czasie synchronicznym dokonuje odpowiednich zmian na koncie czytelnika. Ta nowa funkcjonalność cieszy się u czytelników sporym powodzeniem. Nawet drobne zobowiązania wobec biblioteki można załatwić zdalnie, bez konieczności przedstawiania poświadczeń o niezaleganiu z opłatami. Należy tu wspomnieć, że niezwrócenie w terminie materiałów bibliotecznych czy zagubienie książki nie powoduje blokady konta czytelniczego.

Pracownicy Ośrodka Informacji Naukowej BG WAT realizują zamówienia na analizę cytowań dla indywidualnych pracowników bądź dla wydziałów lub zakładów WAT. Analiza cytowań przeprowadzana jest w bazach Web of Science oraz Scopus i może dotyczyć poje-

³ Wszystkie odesłania do stron internetowych przedstawiają wersję aktualną w dn. 21.09.2016 r.

dynczej publikacji bądź całego dorobku naukowego danego autora. Od 2012 r. biblioteka współpracuje z Centrum NUKAT. W ramach współpracy przejmuje rekordy kartoteki haseł wzorcowych oraz rekordy bibliograficzne. Dwie osoby uzyskały uprawnienia do współkatalogowania i od 2015 r. jesteśmy także aktywnymi katalogującymi w NUKAT. Ośrodek Informacji Naukowej od 1999 r. jest też współredaktorem bazy danych BazTech – bazy danych zawartości polskich czasopism technicznych. Pracownicy redagują rekordy, współtworząc słownik haseł przedmiotowych.

Nowym intensywnie rozwijanym przedsięwzięciem jest platforma – repozytorium, baza wiedzy OmegaPsir, rejestrująca informacje o dorobku naukowym pracowników WAT, przechowująca publikacje pracowników, dokumenty projektowe. Platforma umożliwia tworzenie mapy badań jednostek organizacyjnych uczelni, rozszerzoną sprawozdawczość i ocenę parametryczną jednostek Akademii. Baza jest wciąż aktualizowana, rozszerzana o najnowszy dorobek publikacyjny kadry naukowo-dydaktycznej⁴.

Jednym z najnowszych projektów Biblioteki Głównej WAT jest pracownia digitalizacji. Zakup wielkoformatowego skanera stał się przyczynkiem do prac w tym zakresie. Został powołany zespół do spraw digitalizacji zasobów. Prace przy tworzeniu kopii cyfrowych mają charakter dwutorowy. Pierwsze zadanie to skanowanie prac naukowo-badawczych, tworzonych w Akademii, a drugie to cyfrowe przetwarzanie skryptów WAT, umożliwiające uwolnienie miejsca w magazynach po wieloegzemplarzowych skryptach. Wszystkie prace digitalizacyjne prowadzone są zgodnie ze wskazaniem ustawy o prawach autorskich. Wdrożyliśmy także system okładek foliowych CoLibri dla wszystkich nabytków, zasobów w czytelnich, wypożyczalni beletrystycznej i retrospektywnie dla najczęściej wykorzystywanego zasobu. Należy tu wspomnieć, że liczebnie zespół biblioteki od lat się nie zmienia. Zmieniło się jednak zadaniowe podejście do pracy i przedsięwzięć, często inicjowanych przez bibliotekarzy.

W odnowionym budynku biblioteka zyskała stałe miejsce na ekspozycje wystawiennicze. Wystawy fotograficzne, malarstwa i grafiki są prezentowane cyklicznie na antresoli. Swobodnego wyrazu każdej wystawie dodaje charakterystyczny wygląd miejsca wystaw. Antresola z piękną kolumnadą zachowała po renowacji dawny socrealistyczny charakter. Piękne wnętrza zachęciły nas do rozszerzania oferty kulturalnej nie tylko dla naszych czytelników. Systematycznie organizujemy koncerty, spotkania z ludźmi pióra. Staramy się, aby studenci, okoliczni mieszkańcy chcieli tu bywać, a biblioteka była nie tylko „miejscem trzecim”, ale ważnym w przestrzeni społecznej⁵. Akcje charytatywne, zbiórki zabawek i książek dla szpitala dziecięcego, zbiórka akcesoriów i karmy dla zwierząt w schroniskach przeszły nasze najśmielsze oczekiwania.

Od lat oprócz podstawowej działalności dotyczącej wspomaganie kształcenia studentów kierunków technicznych i wojskowych, doskonale funkcjonuje wypożyczalnia beletrystyki, która udostępnia studentom, pracownikom i wszystkim zainteresowanym literaturę piękną klasyczną i współczesną oraz literaturę popularnonaukową. Można także skorzystać z pra-

⁴ PRZYŁUSKA, J. Repozytorium – magazyn dokumentów czy wirtualna społeczność. W: *Biblioteki w procesie dydaktycznym i badaniach naukowych*. Łódź: Wydaw. Politechniki Łódzkiej, 2008, s. 195–207. ISBN 978-83-920302-5-6.

⁵ KONIECZNA, D. Nowe trendy w architekturze i organizacji przestrzeni w bibliotekach polskich. W: *Nowoczesna biblioteka*. Warszawa: Wydaw. SBP, 2009, s. 32. ISBN 978-83-614-6420-4.

sy krajowej. Zbiory, z wolnym dostępem do półek, dodatkowo okleja się informacją o typie literatury. Wśród studentów dużym zainteresowaniem cieszą się pozycje wydane w językach obcych, szczególnie w języku angielskim. Zauważamy także, że do łask wracają książki rosyjskojęzyczne.

Szczególnym hitem tegorocznej pory wiosenno-letniej stały się leżaki wystawiane na tarasie biblioteki. Leżaki, kolorystycznie i graficznie współgrające z obowiązującą wizualizacją Akademii, stały się trafioną formą promocji biblioteki. Czytelnicy bardzo chętnie „leżakują” z książką na tarasie, korzystając ze słonecznych chwil. Po raz kolejny chcę tu wspomnieć o pięknym, zielonym położeniu kampusu Akademii, z dala od wielkomiejskiego zgiełku.

Zrealizowanie wszystkich zadań, przedsięwzięć nie byłoby możliwe bez pracy zespołu. Nawet najlepiej zaplanowane zadania bez zaangażowania i pasji pracowników pozostaną wyłącznie w sferze zamiarów. Nie system, nie struktura ani najnowocześniejsze metody i instrumenty, lecz niepowtarzalne jednostki i zespoły przesądzą dziś o sukcesie firmy⁶. Staramy się wraz z zespołem wypracowywać poczucie misji. Odpowiednio zdefiniowana misja pozwala nam nie tylko na zaplanowanie działania w sposób logiczny, konkretny i odpowiedzialny, ale przede wszystkim staje się podstawą do zbudowania zaangażowanego zespołu, który będzie się identyfikował z biblioteką i jej zadaniami. Przyznam, że jest to wciąż proces często niełatwy. Problemy, zadania i plany, przed którymi stajemy, omawiane są systematycznie z pionem kierowniczym. Cotygodniowe spotkania ułatwiają system zarządzania. Najlepiej w tym przypadku sprawdza się praca zbiorowa, podczas której pracownicy mogą mieć wpływ na najbliższe plany. Jest to też element poprawiania komunikacji wewnętrznej. Warto pamiętać, że dziś sformułowana misja może być nieużyteczna za kilka lat. Zmienia się otoczenie, potrzeby czytelników, zmieniają się także pracownicy.

Istotnym elementem mającym ścisły związek z wytycznymi kontroli zarządczej, a poprawiającym pracę zespołu, jest okresowa ocena pracowników. System oceniania, początkowo przyjęty bardzo niechętnie, z czasem stał się inspiracją do nowych działań i zachętą do rozwoju bibliotekarzy. Należy tu wspomnieć, że oceny pracowników dokonują kierownicy oddziałów i sekcji, kierowników ocenia dyrekcja. Dyrekcja z kolei oceniana jest przez pion prorektora właściwego do spraw naukowych, zgodnie z wytycznymi dla bibliotekarzy dyplomowanych.

W podsumowaniu chciałabym odnieść się do tytułowych nowatorskich rozwiązań w naszej bibliotece. Z pewnością w wielu bibliotekach funkcjonują podobne, być może nawet bardziej zaawansowane rozwiązania⁷. Z całą mocą podkreślić należy, że zaprezentowana w artykule większość nowatorskich rozwiązań pojawiła się w ostatnich trzech latach. Implementacje nowych systemów i rozwiązań przebiegały w sposób równoległy do zmian organizacji biblioteki w odrestaurowanym budynku. Bez zaangażowania zespołu, zrozumienia potrzeb i wizji pracy w nowoczesnych warunkach nie byłoby to możliwe. Przedstawione rozwiązania Biblioteki Głównej Wojskowej Akademii Technicznej w Warszawie są jedynie sygnałnym zapisem tego, czym się zajmowaliśmy i czym się zajmujemy. Każdy z pro-

⁶ ZYBERT, E.B. *Kultura organizacyjna w bibliotekach: stare i nowe idee w zarządzaniu biblioteką*. Warszawa: Wydaw. SBP, 2004, s. 107. ISBN 83-89316-21-8.

⁷ MATERSKA, K. Różnorodność przestrzeni edukacyjnej bibliotek na przykładzie bibliotek amerykańskich i skandynawskich. W: *Biblioteka w przestrzeni edukacyjnej: funkcje i wyzwania XXI wieku*. Kraków: Wydaw. Nauk. Uniwersytetu Pedagogicznego, 2013. ISBN.978-83-7271-804-4.

jektów może być przyczynkiem do szerszego zaprezentowania. Zachęcamy do odwiedzenia naszej biblioteki osobiście lub wirtualnie.

- www.bg.wat.edu.pl,
- www.instagram.com/bibliotekawat,
- www.facebook.com/Biblioteka.WojskowaAkademiaTechniczna,
- <http://bibliotekawat.blogspot.com>.

Chcąc korzystać z bogatego doświadczenia innych bibliotek, chętnie dzielimy się naszym. Przed trzema laty, otrzymując na powrót piękny odrestaurowany budynek, założyliśmy sobie chęć bycia biblioteką nie tylko fachową, akademicką, ale bycia salonem kultury w społeczności akademickiej i lokalnej. Daliśmy radę!

Bibliografia:

1. KLONOWSKI, J. Doskonalenie umiejętności interpersonalnych bibliotekarzy z klientem. *Bibliotekarz* 2004, nr 1, s. 11.
2. KONIECZNA, D. Nowe trendy w architekturze i organizacji przestrzeni w bibliotekach polskich. W: *Nowoczesna biblioteka*. Warszawa: Wydaw. SBP, 2009. ISBN 978-83-614-6420-4.
3. MATERSKA, K. Różnorodność przestrzeni edukacyjnej bibliotek na przykładzie bibliotek amerykańskich i skandynawskich. W: *Biblioteka w przestrzeni edukacyjnej: funkcje i wyzwania XXI wieku*. Kraków: Wydaw. Nauk. Uniwersytetu Pedagogicznego, 2013. ISBN 978-83-7271-804-4.
4. PRZYŁUSKA, J. Repozytorium – magazyn dokumentów czy wirtualna społeczność. W: *Biblioteki w procesie dydaktycznym i badaniach naukowych*. Łódź: Wydaw. Politechniki Łódzkiej, 2008, s. 195–207. ISBN 978-83-920302-5-6.
5. SENGE, P.M. *Piąta dyscyplina. Teoria i praktyka organizacji uczących się*. Kraków: Oficyna Ekonomiczna, 2003. ISBN 83-88597-85-X.
6. ZYBERT, E.B. *Kultura organizacyjna w bibliotekach: stare i nowe idee w zarządzaniu biblioteką*. Warszawa: Wydaw. SBP, 2004. ISBN 83-89316-21-8.

Konieczny-Rozenfeld, B. Przestrzeń nauki i kultury – nowatorskie rozwiązania w Bibliotece Głównej Wojskowej Akademii Technicznej w Warszawie. *Biuletyn EBIB* [on-line] 2016, nr 6 (168), Biblioteki specjalistyczne - z jakimi problemami się spotykają, jak się zmieniły? [Dostęp 22.10.2016]. Dostępny w: <http://open.ebib.pl/ojs/index.php/ebib/article/view/473>. ISSN 1507-7187.